

U SPOMEN MARIJA KOHN

(1934. - 2018.)

Šesnaestoga srpnja, dana u kojem je radosna i ponosna Hrvatska dočekala svjetske nogometne doprvice, preminula je u 84. godini Marija Kohn, poznata i priznata prvakinja hrvatskoga glumišta. I glumačka je primadona, valja istaknuti, bila svojedobno "umočena" u nogomet; njezin je prvi bračni partner bio Dinamov igrač, vratar Milan Majerović. Rođena je na otoku Lopudu, kao dubrovačka gimnazijalka imala je prve glumačke inicijacije, bila je, kao Ninočka, u ansamblu koji je u Narodnom kazalištu uprizorio *Kralja Betajnove*, slovenskoga klasika Ivana Cankara. Već kao studentica zagrebačke Kazališne akademije počela je nastupati u Zagrebačkom dramskom kazalištu, potom je u Gavellinu teatru dobila i stalni angažman koji je trajao dva i pol desetljeća. U hrvatskom je repertoaru oživljavala likove, karaktere i sudbine u djelima pisaca dubrovačkoga ishodišta u kojima je i ona mogla izraziti svoju – dubrovačkost. Bila je Gruba i Dobre u Držiću *Skupu*, Mare u Vojnovićevim *Maškaratama ispod kuplja*, glumila u *Tri farse* Nikole Nalješkovića. Udubljivala se i u Krležine likove (Mamica u *Kraljevu*, Eva u *Vučjaku*). Osobito zapaženu rolu ostvarila je u drami Slavka Kolara *Svoga tela gospodar* koju su zajednički režirali Gavella i Ljudevit Galic. Njezina je "falična" Roža bila neprijeporna "zvijezda" te predstave a vrsne je partnere imala u Mladenu Šermentu, Neli Eržišnik, Zvonimiru Ferenciću, Ljiljani Gener, Eti Bortolazzi, Duki Tadiću, Zvonimiru Rogozu, Emilu Gladu.... Sudjelovala je i u insceniranju *Zemlje Č. Price*, *Smrti predsjednika kućnog savjeta* I. Brešana, *Surovih kazalšnih priča* D. Jelačića Bužimskoga... U svjetskom se repertoaru podosta bavila francuskim autorima u rasponu od Molierea (*Škrtac*, *Tartuffe*) do Renea de Obaldie (*Gospodin Klebs* i *Rosalie*). Glumila je i u djelima G. Feydeaua – *Magarac*, R. Vitracca – *Djeca na vlasti*, J. Anouilha – *Antigona*.

Bila je Ofelija u *Hamletu* što ga je 1964. postavio Dino Radojević; danskoga je kraljevića utjelovio Boris Buzančić.

Nakon odlaska iz "Gavelle" M. Kohn je bila stanovito vrijeme slobodnjakinja aktivna ponajviše u ondašnjem "Jazavcu" i Teatru u gostima. U teatru kojem je Fadil Hadžić duhovni otac glumila je u komediji *Split 3* Milana Grgića, u Brešanovoj tragigroteski *Nečastivi na filozofskom fakultetu*, te u *Radovanu* Trećem srpskoga pisca Dušana Kovačevića, a partner joj je bio Boris Dvornik. U Teatru u gostima oživjela je, u suigri s Ivom Serdarom, Hadžićevu komediju *Ljubav na prvi pogled*; predstava je "išla" 213 puta.

Početak devedesetih dobila je angažman u HNK-u te ostvarila desetak uloga koje su uglavnom bile srednjega ili sporednoga "dometa". Glumila je u Kulundžićevu *Škorpionu*, Fabrijevoj *Berenikinoj kosi*, Goldonijevoj *Trilogiji o ljetovanju*, Brešanovu *Nihilistu iz Vele Mlake*, Držićevu *Skupu* (opet je bila Dobre), Lorcinu *Domu Bernarde Albe*, Ogrizović-Nadarevićevoj *Hasanaginici*. Bila je i Hekuba u *Trilogiji o Agamemnonu* rađenoj po Eshilu i Euripidu.

Publika koja je dolazila u Teatar ITD. Mariju Kohn gledala je u više predstava a najjače joj se usjekla u pamćenje, nema dvojbe, njezina Erminija u inscenaciji Novakova romana *Mirisi, zlato i tamjan*. Ta je predstava postavljena 1974. u režiji Božidara Vilića živjela gotovo dvadeset godina. Glumila je u *Moru* E. Bonda, *Travestijama* T. Stopparda, *Ručnom radu* J.C. Danauda, *Ljubavi u koroti* D. Ivaniševića, *Bakinu srcu* I. Vidića, *Predsjednicama* W. Schwaba...

Marija Kohn kao Dobre u Držićevu *Skupu*, HNK, 1997.

Važnu sastavnicu u opusu Marije Kohn imaju i uloge ostvarene na Dubrovačkim ljetnim igrama. Bila je studentica – početnica a Gavella ju je uključio u ansambl koji je 1954. uprizorio Lucićevu *Robinju*. Potom je, očekivano, oživljavala Držićeve i Vojnovićeve persone i figure. Bila je Variva i Dobre u Držićevu *Skupu*, Omakla u *Grižuli*, a u zrelim je godinama utjelovila i Petrunjelu u *Dundu Maroju*, dočarala ju "kao naivnu mladicu, ali i mudru udavaču" (A. Bogner-Šaban). Od Vojnovićevih je junakinja udahnjivala scenski život Pavli u *Sutonu*, Idi, Gosposdi Mari i Gosposdi Klari u *Na taraci*.

Marija Kohn nije samo kazalištarila nego i filmašila: u njezinoj "filmografiji" ima popriličan broj naslova. Amblematska joj je rola dakako ona iz Kolarove drame *Svoga tela gospodar* koju je, ubrzo nakon kazališne incenacije, filmizirao Fedor Hanžeković. Njezina je Roža i na velikom zaslону bila uvjerljiva, punokrvna i ganutljiva u nekim sklopovima i relacijama. Imala je gotovo iste partnere kao i u Gavellinoj predstavi; M. Šerment bio je Jakob a N. Eržišnik Bara. Mladoženju Ivu nije utjelovio Z. Ferencić nego mladi student Julije Perlaki, kasnije glumac u Zagrebačkom kazalištu lutaka. Glumila je u ostvarenjima B. Bauera – *Tri Ane*; *Doći i ostati*, B. Žižića – *Kuća*, A. Babaje – *Izgubljeni zavičaj*, D. Matanića – *Blagajnica hoće ići na more*, A. Vrdoljaka – *Duga mračna noć*, V. Brešana – *Svjedoci*, N. Sviličića – *Vjerujem u anđele*, S. Petranovića – *Šegrt Hlapić*... I Marija Kohn je dakako bila – Gavellino dijete. U razgovoru što je objavljen u rujnu prošle godine (*Zagrebački list*) spomenula se i famoznoga, karizmatičnoga doktora i profesora: *Prisjetim se često Gavelle, on je neponovljiv. Kad bi on nekog prostrijelio pogledom i rekao "guska jedna", dobro bi se zamislili nad time.*

Ivan BOŽIČEVIĆ